

Ніколаєва Іванна

ЕКЗИСТЕНЦІЙНІ ЗАСАДИ В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПЕРЕТВОРЕНЬ

Сьогодні тема глобалізації обговорюється дуже активно. Це пояснюється тим, що світове суспільство зазнало багато змін. На початку XXI ст. настає новий етап розвитку, характерними знаками якого є докорінна зміна всіх сторін буття людини і ріст глобальних проблем людства. Такі процеси у науці відомі як глобалізація, тобто процес формування нового інформаційного суспільства. Тому на сьогодні виникають різноманітні оцінки того що відбувається і пропонують різні можливі напрямки подальшого розвитку світової цивілізації. Отже, уявити і осмислити сучасну картину світу найлегше саме через процес глобалізації. Коли розмірковують про глобалізацію, то мова найчастіше йде тільки про її економічному і політичному аспектах, однак, це явище набагато глибше і цілком може змінити не тільки інші сторони людського життя, але і саму людини. В соціально-філософському сенсі сучасний процес глобалізації виступає як питання про сутність сучасної людини, про рівень її свідомості, про специфіку її ідеалів і кінцевих цілей. Проте ядром процесу глобалізації виступає сучасна людина, її духовні основи.

Взаємний зв'язок свободи і відповідальності саме за умов глобалізації досить широко розглядається у філософії. Праці Х. Гроссмана, Р. Косолапова, В. Маркова, Е. Рудковського є історичною основою для цієї філософської класики. Відповідальність на рівень

моральної цінності підносили Н. Головка, Т. Василевська, В. Канке.

Філософи екзистенціалісти не побоялися своїми роботами внести у світ зміни, усвідомлюючи свою відповідальність за буття своє і інших, вони прагнули зробити свою долю осмисленою, постійно діяти, витягуючи з відведених йому років максимальну користь, щоб змінити світ на краще [4].

Сучасна людина, яка несе відповідальність за свої рішення, не втратила почуття свободи ніколи не втратить себе в умовах глобалізації. Надзвичайно зростають у новому суспільстві, яке охоплює собою все людство, можливості для особистості реалізувати свою свободу. Заразом і змінюється саме розуміння свободи та механізм її реалізації, що стають дедалі складнішими і взаємозалежними [2]. Таким чином, у суспільстві на стадії його глобалізації свобода і відповідальність виявляються ще тісніше взаємопов'язаними. Саме тому за таких принципово нових умов і виникла необхідність виявлення реальних та потенційних зв'язків свободи і відповідальності. Ще одна причина, чому екзистенціалізм може стати базисом для глобалізації – це доступність для людей, які не мають відношення до філософії як науки.

Людина епохи глобалізації змушена вести постійну боротьбу за власне виживання в цьому світі, все частіше віна занурюється в бурхливий потік буденного життя і не може знайти в ньому нічого цінного для себе, не може досягти в ній самореалізації і свободи. Парадоксальність ситуації полягає в тому, що духовна криза виникає і розвивається на тлі поліпшення матеріальних умов життя. Однею з відмінних рис сучасного етапу розвитку

суспільства стає те, що моральний, духовний і соціальний розвиток індивіда не встигає розвивається такими ж бурхливими темпами, якими зазвичай відбуваються зміни в світі.

Глобалізація має виразні й водночас специфічні екзистенційні риси. Вони пов'язані з існуванням і діяльністю людини як родової біосферичної та цивілізаційної істоти. Біосферичний вимір полягає у збереженні довкілля де людина знаходиться. Цивілізаційний вектор орієнтує на вселюдські цінності, мультикультурність людства, толерантність і взаємодію різних культур, країн і народів. У своїй взаємодоповнюваності біосферний та цивілізаційний виміри є онтологічною підставою трансформації людства в реально єдине системне ціле, де можлива реалізація людської екзистенції [5].

Отже, екзистенціалізм дозволяє вирішити онтологічні і світоглядні проблеми, що виникають внаслідок глобалізації. Запропонувавши методологічну і теоретично обґрунтовану, але водночас адаптовану для легкого засвоєння програму для вирішення історично закономірних проблем. Виявляє особливості прояву та системний аналіз концепту свободи за умов глобалізації. Вихід є тільки в створенні нового глобального суспільства, нової глобальної науки про людину. Нове суспільство повинно розвиватися не за принципом споживчого володіння, а за принципом гуманістичного буття. Виховання духовної людини, яка цінує і відстоює ідеали гідності, відповідальності, своєї свободи є найбільш актуальними завданнями міжнародного суспільства. Разом з цим духовне реформування повинно супроводжуватися і відповідними соціально-

економічними перетвореннями. Людина повинна пізнати самого себе – свої цілі, свою систему цінностей – також глибоко, як він пізнає світ, який хоче змінити. Сутність питання не тільки в тому, чи виживе людина як вид, а ще більшою мірою в тому, чи виживе він без того, щоб упасти в стан нікчемного існування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Воронкова В. Філософія: Навчальний посібник. – К.: ВД «Професіонал», 2011. – 464 с.
2. Калиновський В. Шляхи посилення демократичних засад процесу глобалізації /В. Калиновський//Людина і політика. – 2003. – № 2. – С.89-92.
3. Кримський С. Б. Колізії цивілізаційного вибору в посттоталітарній Україні /С. Б. Кримський //Філософсько-антропологічні студії 2000. Європейський вектор та основні цінності української гуманістики. – Істина. Правда. Життя. – К.: Стилос, 2000. – С.37-43.
4. Токарева С. Методологические основания анализа духовности// Философия и общество. – 2005. – №2. – С.80–100.
5. Шинкарук В. І. Методологічні засади філософських учень про людину /В. І. Шинкарук //Філософська антропологія: екзистенціальні проблеми. – К.: Пед. думка, 2000. – с. 8-49.